

Restauratie Handbooghof van start

Vrijdag 21 augustus 2020 — **In de twaalfde eeuw werd de eerste stadsomwalling rond Leuven gebouwd. “Op enkele plekken in Leuven zijn nog delen van deze stadsmuur zichtbaar, wat hoogst uitzonderlijk is”, aldus schepen van onroerend erfgoed Carl Devlies en schepen van restauraties Dirk Vansina. “We willen dit stukje Leuvense geschiedenis terug zichtbaar en leesbaar maken. Nu is het de beurt aan het Handbooghof.”**

Het Handbooghof is een parkje met een wandel- en fietspad dat de Brusselsestraat en de Brouwersstraat met elkaar verbindt. Langs het pad is de oude stadsomwalling nog zichtbaar over een lengte van 160 meter. Je kan zelfs nog de oorspronkelijke schietgaten herkennen.

Ruïnes opknappen

“Er wordt gekozen om de muur niet volledig te reconstrueren zoals hij origineel was, maar wel om de huidige toestand als ruïne te behouden. Waar het metselwerk erg verweerd is, bouwen we deze opnieuw op met gerecupereerde stenen of met Belgische natuursteen maar er worden geen ontbrekende stukken toegevoegd”, zegt Dirk Vansina.

De meer dan 800 jaar oude muur vertoont ook stabiliteitsproblemen. Die ontstonden toen de taluds, kleine heuvels die zorgden voor extra stabiliteit, werden weggegraven. Die taluds worden opnieuw aangelegd. Hierdoor verhoogt het draagvermogen van de fundering en zal de ringmuur niet verder gaan hellen.

De muurplanten en mossen worden ook zoveel mogelijk behouden om het karakter van de muur in zijn huidige toestand te bewaren. Een natuurlijke kalklaag en begroeiing dekken de muur af op de top en zorgen voor de waterdichting van de muur.

“Ook de omgeving wordt grondig aangepakt: het park tussen de Brusselsestraat en de Donckerstraat krijgt een hedendaags ontwerp, met respect voor de middeleeuwse context. De bestaande mozaïekkassettjes worden hergebruikt maar vlakker gelegd waardoor het pad makkelijker begaanbaar wordt”, aldus Dirk Vansina. “Het park blijft een groenoase voor wandelaars en fietsers maar ook een verblijfsplek in de grootsheid van het decor van de stadsomwalling.”

Restaureren en opnieuw zichtbaar maken eerste stadsomwalling

Enkele jaren geleden is de stad gestart met een bijzonder project: het opnieuw zichtbaar maken van de twaalfde-eeuwse stadsomwalling. De plaatsen waar de elf stadspoorten stonden werden uitgelicht. De overgebleven delen van de muur en torens, worden gerestaureerd. Het gaat onder meer om restanten in het stadspark, in het Handbooghof en op het terrein van de voormalige ziekenhuizen.

“Verdwenen stukken stadsmuur maken we opnieuw zichtbaar door middel van een landschapselement langs de Dijle in het nieuwe park op de Hertogensite”, zegt Carl Devlies. “Op andere plaatsen bracht de stad op pleinen stalen strips met daarin de oorspronkelijke namen van de poorten aan, die ’s nachts oplichten en tonen waar eens de oude stadspoorten stonden. Ook de fontein op het Herbert Hooverplein verduidelijkt de historische structuur van Leuven. Op die manier maken we heel zichtbaar waar die historisch zo belangrijke eerste ringmuur van Leuven zich bevond in het huidige Leuven”, vervolgt Dirk Vansina.

Geschiedenis

De oorspronkelijke stadsmuur werd gebouwd rond 1160 om de stad te verdedigen tegen indringers. Hij was 2,7 km lang, telde 31 torens, 11 poorten en 2 waterpoorten. Doordat de bevolking aangroeide en er nood was aan een nieuw militair verdedigingssysteem werd al in de veertiende

eeuw een nieuwe stadsomwalling gebouwd ter hoogte van de huidige ring. De eerste muur werd wel nog gebruikt. Leuvense burgers konden de torens of bogen huren als voorraadkamer of bergplaats. Andere delen werden in gebruik gegeven aan de stadsgilden.

Een stuk van de eerste stadsomwalling werd in gebruik genomen door de Handboogschutters van Sint-Sebastiaan. De tuin langsheen de muur diende als oefenterrein voor de Handbooggilde. Zij bouwden in de zestiende eeuw een gebouw tegen de stadswal, maar dit werd in de twintigste eeuw afgebroken. Sinds de negentiende eeuw is deze plek een openbaar park.

Ruimtelijke samenhang

“Het in ere herstellen van belangrijke erfgoedelementen is een topprioriteit van ons ruimtelijk structuurplan”, aldus Carl Devlies. “Ze versterken de ruimtelijke samenhang in de stad en kunnen vernuftig geïntegreerd worden in nieuwe en toekomstige stadsontwikkelingsprojecten. De restauratie van dit deel van de eerste stadsomwalling is dan ook een initiatief van de stad Leuven en gebeurt deels met een premie van het agentschap Onroerend Erfgoed.”

De restauratiewerken werden toegewezen aan Monument Vandekerckhove en starten deze zomer starten. De werken zullen twee jaar in beslag nemen. Tijdens de werken blijft de doorgang vrij voor fietsers en voetgangers. Daarna sluit het park tijdelijk voor de heraanleg van het pad en de vegetatie ernaast. Het dossier werd opgemaakt door Studio Roma cvba in samenwerking met Triconsult (stabiliteit) en Ontwerpbureau Pauwels (omgevingsaanleg).